

L'artesanía artística del Ter-Brugent

Interreg
POCTEFA

UNION EUROPEA
UNION EUROPÉENNE

Proyecto EFA 219/16 COOP'ART cofinanciado por el Fondo Europeo de Desarrollo Regional (FEDER) a través del Programa Interreg V-A España-Francia-Andorra (POCTEFA 2014-2020)

El territori de confluència entre els rius Ter i Brugent (al nord de la Selva - sud de la Garrotxa) és un espai d'important valor natural, amb presència de grans masses boscoses, que compta amb una llarga tradició del treball artesanal, especialment entorn de la fusta.

Imatge: Turisme la Selva

Aquest dossier és una mostra de l'artesanía del Ter-Brugent: de l'herència de l'artesanía tradicional a les noves adaptacions artístiques i de disseny en objectes de fusta i noves propostes del tèxtil i la bijuteria. L'artesanía d'aquest territori és un exemple de les transformacions que estan succeint en aquest sector en altres contextos de Catalunya: dels intents de pervivència de l'artesanía tradicional i les dificultats de relleu generacional, a les necessitats dels professionals d'adaptar-se a les noves demandes socials, al mateix temps que es reivindica posar en valor la creació artesanal contemporània.

Aquest recull, integrat per artesans i artesanes d'Anglès, Amer, Susqueda, la Cellera de Ter i Sant Julià de Llor i Bonmatí, s'ha desenvolupat en el marc del projecte europeu COOP'ART (POCTEFA, Programa INTERREG V-A Espanya - França - Andorra), un programa transfronterer per potenciar l'artesanía artística com a eina de valorització del patrimoni cultural i l'atractiu turístic del territori.

LA TRADICIÓ ARTESANA AL TER-BRUGENT

Imatge: Turisme la Selva

El Ter-Brugent ha estat una zona de gran riquesa i diversitat artesanal, comptant amb un important patrimoni immaterial vinculat al món forestal (realització de moble, pipes, botes de vi...), a la cistelleria i al tèxtil.

Tot i l'històric de la fusta a la zona, els processos de globalització i el comerç mundial han transformat la producció en aquest territori: la producció de moble industrial i els canvis en els hàbits de consum han conduït a la desaparició progressiva dels oficis de la fusta. La cistelleria, que comptava amb una producció local de moble de vímet, també s'ha vist afectada per la competència amb productes d'importació, i oficis com el de l'espardenyeria han desaparegut i part de la transformació del seu producte s'ha deslocalitzat.

L'ARTESANIA AL TER-BRUGENT AVUI

*"L'artesanía és una activitat
per a la creació, la producció
i la transformació d'objectes de
forma manual, no industrialitzada
ni seriada on es combina la tècnica i la
tradició amb la innovació".*

Decret 182/2014 sobre l'activitat artesana.
Generalitat de Catalunya

Tot i les transformacions i canvis produïts, al territori del Ter-Brugent perviuen encara empreses com les de producció en castanyer local per a la realització de tanques, bastons, etc., amb professionals del món de la fusta que mantenen el seu ofici i altres persones emprenedores que es mouen a mig camí entre el món artesanal i l'artístic i que a més de la fusta poden treballar amb altres materials.

De fet, l'artesanía contemporània es caracteritza per la pervivència del llegat tècnic i dels oficis tradicionals amb la voluntat d'innovar i de crear de nou.

En aquest sentit, al Ter-Brugent s'observa una llarga tradició dels oficis de la fusta i la pervivència de diferents artesans consolidats que hi treballen a partir d'aquesta herència: les empreses de producció de bastons com *Bastons Carreras*, *Albert Gascón* i *Lluís Domènech* en talla de fusta o *Narcís Soler* en la restauració de mobles.

Però, paral·lelament, han emergit projectes de creació en fusta a partir del disseny de nous productes que responen a noves necessitats i usos, com els suports per a telèfons mòbils o ordinadors, de *DeBosc*. O noves formes de produir mobles artesans a partir de la investigació històrica i social del mobiliari amb *Si els mobles parlessin*.

En el territori també es troben artesanes que realitzen treballs de bijuteria com els de *Brot Viu*, pintura amb seda com la de *Lulalanuk* o enquadernacions amb diferents materials com els productes de *Marta da Costa*.

Hi ha altres persones que es mouen entorn del món de l'artesanía artística, que no apareixen en aquest recull però que han participat en el projecte Coop'Art a través de les accions de formació i assessorament sobre el disseny del producte artesà, la definició del model de negoci o els canals de venda, amb la voluntat de fer el pas cap a la professionalització i adaptar-se a les tendències actuals del mercat.

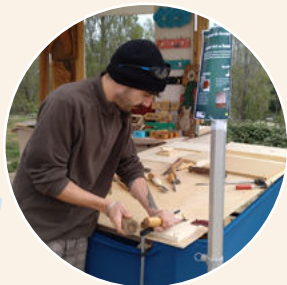

LA PROMOCIÓ DE L'ARTESANIA AL TERRITORI

Com s'ha comentat, la zona del Ter-Brugent té una gran riquesa històrica dels oficis relacionats amb l'explotació forestal. Juntament amb altres actius naturals i patrimonials del territori (Via Verda que travessa el territori, l'herència industrial i el patrimoni material d'ermites i esglésies...), s'identifica la necessitat de recuperació del patrimoni artesanal del territori.

Un dels reptes actuals del sector és promoure de nou la producció local amb una estratègia que superi la competència de preus i promogui la diferenciació de l'objecte artesanal i la creativitat.

Paral·lelament, les administracions locals han dut a terme diverses estratègies de promoció de la nova creació artesanal a través de la seva presència en els esdeveniments dels municipis del Ter-Brugent. El projecte Coop'Art ha servit per impulsar algunes d'aquestes accions de promoció de l'artesania.

SUSQUEDA

En el marc de la Festa Major de Susqueda, a l'octubre, s'organitzen demostracions i tallers d'artesanía: talla i escultura de fusta, remeis i plantes remeieres.

AMER

La Fira de Sant Martí se celebra el mes de novembre amb professionals de l'artesanía, de la bijutería, del tèxtil i de la fusta al carrer dels artesans. És una de les fires amb més antiguitat del Ter-Brugent i va néixer i continua amb l'objectiu de promoure els productes gastronòmics d'elaboració pròpia, el comerç i la indústria local. S'organitzen tallers i activitats per donar a conèixer oficis i jocs tradicionals en risc de desaparèixer. Una altra activitat és el concurs de torradors de castanyes, únic al territori, i la castanyada popular. La fira es va recuperar l'any 1974 amb motiu del 1025è aniversari de la consagració del monestir de Santa Maria l'any 949. Amer té més de mil anys d'història i és bressol de cinc presidents de la Generalitat de Catalunya.

ANGLÈS

La Fira de Sant Antoni també compta amb productes d'artesanía entre les seves parades. Anglès també compta amb la Fàbrica la Burés, un espai declarat Bé Cultural d'Interès Nacional el 2010. Actualment es pot visitar com a museu i l'Ajuntament d'Anglès està planificant que la Burés es converteixi en un centre de dinamització cultural i turístic on es recollirà el patrimoni industrial i artesanal del territori. En el marc del **Festival Viu la Burés**, que neix el 2016 per sensibilitzar a la població sobre la importància d'aquest espai patrimonial, també s'organitzen tallers tèxtils i parades d'artesanía artística.

LA CELLERA DE TER

La **Fira dels Luthiers** és l'únic esdeveniment dedicat específicament a l'artesanía a la zona, en aquest cas a l'ofici dels i les luthiers. Durant el mes de novembre es realitza aquest esdeveniment que busca ser referent del sector en el context català. La Fira és un espai de visibilització dels i les luthiers alhora que s'organitzen activitats paral·leles per a la difusió d'aquest ofici (xerrades, tallers infantils de construcció d'instruments).

SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

A l'Escola d'Art de Bonmatí s'han realitzat formacions específiques vinculades a l'artesanía: iniciació al dibuix aplicat a l'artesanía artística i teoria del color. Aquestes formacions han permès que els i les professionals i amateurs del sector adquireixin eines i tècniques específiques de grafisme i pigmentació per aplicar a les seves produccions.

BASTONS CARRERAS

Empresa amb més de 40 anys d'experiència.
Fabricació de bastons, muletiles i productes derivats del castanyer com estaques, puntals, tanques, jardineres, taules...

**Bastons, muletiles i productes derivats del castanyer.
Encàrrecs i productes personalitzats.**

CONTACTE

Gerard Carreras Coll
972 42 18 09 | 649 184 705
info@bastonscarreras.com
www.bastonscarreras.com
La Celler de Ter

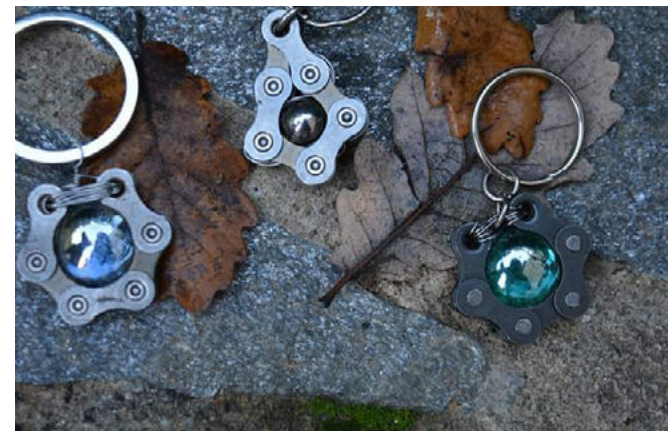
BROT
VIU

Articles de joieria (collarets, arracades, braçalets i anells) i decoració amb minerals, pedres i altres objectes amb metall (coure, llautó i acer galvanitzat). Peces de fusta decoratives diverses, i pintures de materials, mides i suports variats. Utilització de materials reciclats.

**Joieria, objectes decoratius, escultures i quadres.
Encàrrecs, productes personalitzats i formacions.
Fires i demostracions locals.**

CONTACTE

Brot Viu
689 881 338
d.f.a.1997@gmail.com
Amer
@ f

DEBOSC

DEBOSC**CONTACTE**

Lluís Bosch
 649 557 273
info@debosc.com
www.debosc.com
 Anglès
 @

Empresa de disseny de productes de fusta per a la llar (complements per a tablets, ordinadors, mòbils...) i peces de joieria.

Es realitza íntegrament pels membres de la família: en Lluís dissenya els productes, la Teia s'encarrega d'empaquetar i preparar els productes per al seu enviament; la Raquel la filla petita s'ocupa de la direcció artística de la marca i, juntament amb l'Eva, la filla gran s'encarreguen de dinamitzar les xarxes socials i la pàgina web. Conjuntament realitzen el disseny, la creació, l'elaboració i la venda dels productes.

Productes de fusta per a mòbils, ordinadors, tablets. També objectes de llar i complements en fusta.

GEMMESTERRA

Va començar a tallar gemmes el 1997, treballant només amb material natural, sense cap tipus de tractament.

Realitza tall de pedra preciosa en forma de caboixó, facetat i *carving*. També fa gemma muntada.

Amb les talles intenta innovar contínuament i desenvolupar peces creatives i artístiques. Està especialitzada en gemmes de la Península Ibèrica.

CONTACTE

Montse Bagué Cubí
629 921 113
montsebcubi@gmail.com
www.gemmesterra.com
La Celler de Ter
@

Lapidaria i joiera. Dissenys únics i personalitzats.

LLUÍS
DOMÈNECH

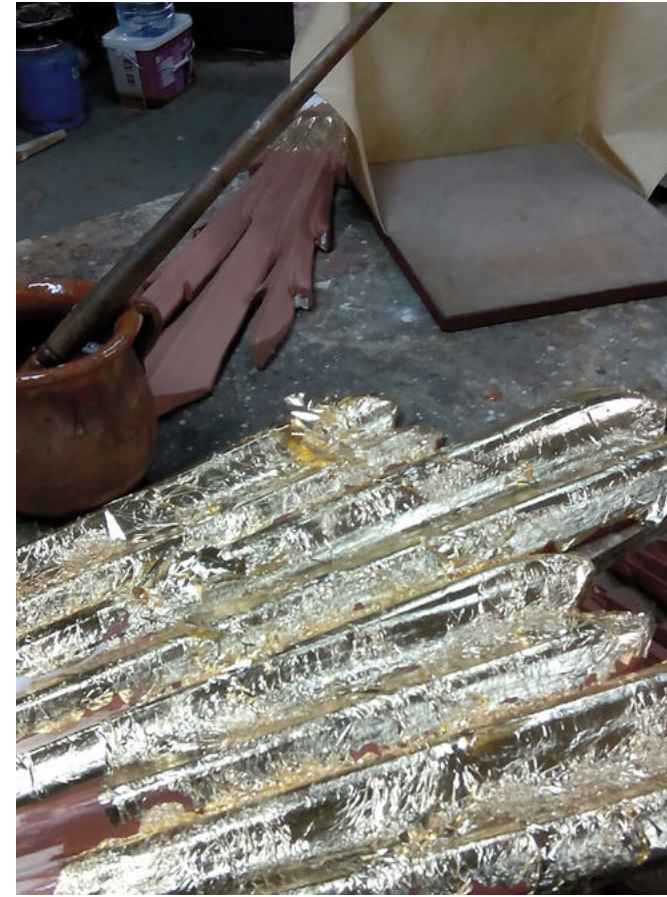

Realització de miralls de fusta de manera artesanal amb gúbia. Posteriorment s'aplica la tècnica del daurat.

Miralls de fusta.

CONTACTE

Lluís Domènech Matilló
689 133 536
info@llisbatista.com
lldomenechmatillo@gmail.com
La Cellera de Ter
@

LULANALUCK

CONTACTE

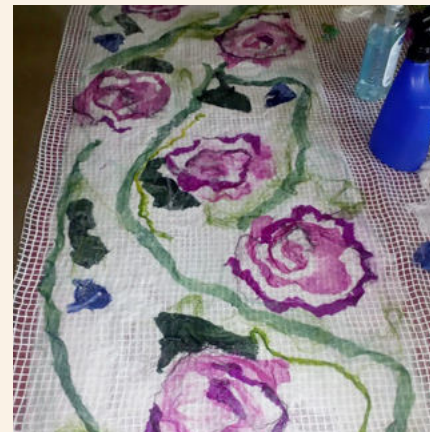
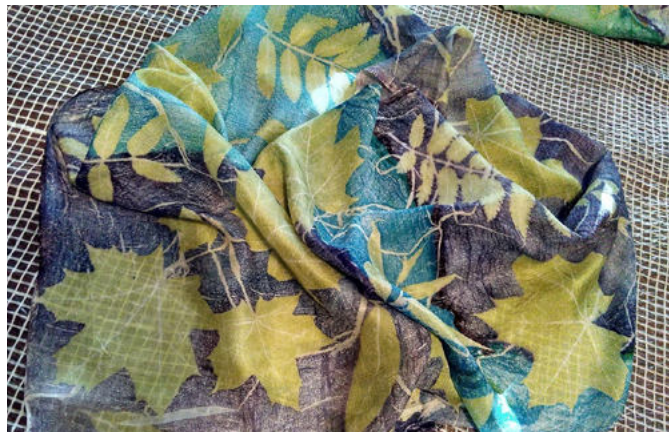
Liudmila Ustinova
 654 371 501 | 658 509 511
 nastiusti33@gmail.com
 liudmilamila77@gmail.com
Fires i demostracions locals
 @

Mocadors decoratius, xals, túniques de seda natural d'altíssima qualitat i incorporacions de llana amb tècniques de felting o Nuno Felt o bé amb ecoprint (tint realitzat amb fulles d'arbres i flors).

També es realitzen petits accessoris com penjolls de llana, arracades, flors i sabates de llana per anar per casa i roba de llana i seda.

Cada peça és creada a mà, amb materials provinents de la natura, ecològics i agradables al tacte.

**Peces de llana i seda per a vestir o per la casa.
 Encàrrecs, productes personalitzats i formacions.**

NARCÍS SOLER

Professional amb casi trenta anys d'experiència en la restauració de mobles i antiguitats i creació de peces per encàrrec seguint les tendències i indicacions del client. Acabats tradicionals i moderns. Vintage i reproduccions.

**Restauració i confecció de mobles i objectes antics i nous,
reparacions d'elements d'arquitectura.
Encàrrecs i productes personalitzats.**

CONTACTE

Narcís Soler
618 616 485
nrcsoler@gmail.com
Anglès

SI ELS MOBLES PARLESSIN

CONTACTE
Si els mobles parlessin
648 558 571
Si.els.mobles@gmail.com
Anglès
femlavolta.cat/si-els-mobles-parlessin/
Fires i demostracions locals
@

Iniciativa de producció de mobles artesans i que promou la investigació històrica i social dels usos dels mobles i de la història del treball reproductiu.

També es realitzen tallers mixtos i no mixtos de fusteria i història social. L'objectiu és indagar en la història del mobiliari que ens envolta a través d'arxius, memòria oral i el mateix acte de fer-los servir i produir-los. També la implicació en projectes socials i comunitaris que vulguin incorporar el treball amb la fusta.

**Complements de cuina i joguines.
Encàrrecs, productes personalitzats i formacions.**

TRES
ERRRES

CONTACTE
Marta da Costa
626 751 477
3treserrres@gmail.com
La Celler de Ter
Fires i demostracions locals
@

Tres errres sorgeix de la necessitat de donar un nou ús a qualsevol material o objecte que està destinat a anar a les escombraries.

Els materials utilitzats solen ser cartró, roba, papers... Pretén implicar a la gent en la recollida de material, sensibilitzant així sobre la importància de reciclar, reduir i reutilitzar qualsevol material. Els diferents productes estan elaborats artesanalment. Cada creació és única, no n'hi ha cap d'igual.

Tres errres: fet a mà, fet amb el cor.

Creacions fetes a mà amb material de rebuig: llibretes, àlbums de fotos, calendaris, arracades.
Encàrrecs i productes personalitzats.

TYR

Artesania i Minerals

CONTACTE

Albert Gascón
655 211 394
Agascon86@hotmail.com
tyr_artesaniaiminerals@hotmail.com
Sant Martí Sacalm

Fires i demostracions locals

Talla de fusta ornamental elaborada amb gúbies i maça, com es feia abans.

Es realitzen quadres, cofres, jocs de taula, penjadors, mobles, capçals de llit, i fins i tot, tricicles i casetes de gos.

**Peces realitzades amb talla de fusta ornamental.
Encàrrecs i productes personalitzats.**

Interreg
POCTEFA

Consell Comarcal
de la Selva

AJUNTAMENT
D'AMÈR

Ajuntament
d'Anglès

AJUNTAMENT DE
LA CELLERA DEL TER

Ajuntament de Sant Julià
de Llor i Bonmatí

Ajuntament
de Susqueda

Proyecto EFA 219/16 COOP'ART cofinanciado por el Fondo Europeo de Desarrollo Regional (FEDER) a través del Programa Interreg V-A España-Francia-Andorra (POCTEFA 2014-2020)

El projecte ha estat cofinançat al 65% pel Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) a través del Programa Interreg V-A Espanya-França-Andorra (POCTEFA 2014-2020). L'objectiu del POCTEFA és reforçar la integració econòmica i social de la zona fronterera Espanya-França-Andorra. La seva ajuda es concentra en el desenvolupament d'activitats econòmiques, socials i mediambientals transfrontereres a través d'estratègies conjuntes a favor del desenvolupament territorial sostenible.